

POŠTNA PAVŠALIRANA

TABOR

Številka 273. Leto II. Maribor, sobota 3. decembra 1921.

Številka 273. Leto II. Maribor, sobota 3. decembra 1921.

Leto: II.

Maribor, sobota 3. decembra 1921.

Številka: 273.

Prosta beseda o vzgoji našega naroda.

Danes tičimo ne samo v gospodarski, marveč tudi v moralni krizi. Mogočna politika je zagospodovala tudi v področju duha; vzgoja, znanost, književnost, umetnost, vse mora imeti politično »faciono«, ako si hoče pridobiti popularnost. In vendar obstojajo široka področja, ki so skupna vsem narodom in državam, področja duha in človečanske kulture, na katerih sodelujejo vsi narodi in vse dobe. Ti končni horizonti našega razvoja so se nam sedaj napol potopili v daljnih meglah; naše zanimanje in našo skrb je popolnoma zaposlilo to, kar nam je najbližje, na dosegu roke, kar takorekoč tipamo pred seboj. To so vprašanja domače politike, državne konsolidacije, stanovskega in narodno-gospodarskega blagostanja itd. Naravno je, da smo v teh težkih, skorajda kaotičnih časih osredotočili vso svojo pozornost na vprašanja čisto nacionalnega značaja; ne smemo pa pozabiti, da spaja naš narodni razvoj fina večna vez z vsečloveškim horizontom in da moramo pri presojanju običajnih vprašanj iskati in poglabljati to vez ter pred duševnim okom vsega naroda dvigati kar najbolj obzorje človečnosti, prave mednarodne civilizacije, pravega bratstva vseh ljudi. V dejanskem življenju je sicer dokaj težka naloga, najti pravilno črto med narodnim razvojem in mednarodno solidarnostjo, tembolj še v naši razkrojeni družbi, v kateri velika življenjska vprašanja niso študij najzmožnejših, marveč ukus, simpatije, čustva najštevilnejših. Kakor se danes reforma socialnega življenja rešuje oziroma skuša rešiti na tleh razrednega boja, t. j. s stališča proletarijata, kapitalizma, buržoazije in kmetijskega ljudstva, s čimer se samo zatrne njeno splošno — od razredov kakor tudi od narodov neodvisno — bistvo, tako tudi v raznih nacionalnih vprašanjih silimo v ekstreme.

To razširjenje domačega in zoženje svetovnega horizonta in ta nervoznost v reševanju velikih življenjskih in svetovnih vprašanj mi je bila pred očmi, ko sem skušal zavrniti svoje osebno stališče o vprašanju, ali in katere tuje jezike naj bi se poučevalo na naših srednjih šolah. Vprašanje pravzaprav ni popularno in spada bolj v konferenčno sobo pedagogov, kakor pa na javno areno. Toda v tem vprašanju ne vidimo samo onih pojmov, katere izražajo besede, marveč cel kompleks važnih problemov, ki so dani vsakemu narodu, o katerih pa mi bodisi nismo smeli odločevati, ker smo bili odvisni, bodisi nismo mogli razmišljati, ker smo bili preveč zaposleni z golo borbo za narodni obstoj in narodno enakopravnost. Podam nekoliko teh vprašanj, kakor jih vidim sub specia aeternitatis:

Kaj zahtevamo od naše šole: ljudske, strokovne, srednje, visoke šole? Ali naj nam ljudska šola samo vzgojuje narod, ki bo lahko pred svetom potrkal na prsi, da ima komaj 1 odst. analfabetov, ali pa narod ne bo imel samo pismenih, ampak tudi z zdravim življenjskim nazorom obdarjenih ljudi? Poprejšnji tip ljudske šole ne odgovarja niti našim narodnim, niti našim občevzojnim smotrom. Naša ljudska šola na deželi mora zadostno upoštevati gospodarske potrebe kmetijskega ljudstva in razumno negovati narodno mladost, hkrati pa že ustvarjati v mladem državljanu človeka, mislečega bitje, ki se bo vedel orijentirati v vsakem življenjskem položaju in povsod samostojno zajemati neštete vire izkušenj in znanja. Golo mehanično učenje in gola vzgoja »za dobrega državljanca«, ne pa tudi za dobrega človeka ne sme biti naš cilj. To velja tudi za strokovne šole. Po-

Velikanske demonstracije na Dunaju.

DKU Dunaj, 2. decembra. Včeraj popoldan so delavci v Floridsdorfu zapustili delo v znak protesta proti neznošenju naraščanju draginje ter se odpravili v mesto pred parlament kjer so se jim pridružili še delavci ostalih dunajskih tovarn in podjetij. Tu so poslali posebno deputacijo pod vodstvom socialističnih poslancev k zveznemu kancelarju Schoberju, ki mu je predložila razne zahteve radi ukrepov za pobijanje draginje.

DKU Dunaj, 2. decembra. »Korrespondens Wilhelm« poroča, da jo prišlo že na pohodu proti parlamentu do demonstracij. Delavci so pri tem v 2, 20 in 1 okraju razbili več šip kavarn. Grupa demonstrantov je hotela vdreti tudi v parlament, pri čemer je bilo odanih tudi par strelcev. Pred parlamentem je narasla gruča demonstrantov na kakih 30.000. Od tu so šli demonstran-

ti dalje ter razbili in deloma tudi opletili nebroj kavarn, hotelov, trgovin in drugih podjetij. Najhuje so razdejali hotel »Bristol« in kazino »Schwarzenberg«. Policija je bila skoro brez moči, vendar pa se ji je posrečilo aretirati nekaj oseb, katere je v avtomobilih odvedla v zapor. Izdane so stroge odredbe, da se včerajšnje demonstracije ne ponove.

DKU Dunaj, 2. decembra. Kakor poroča »Arbeiter Zeitung«, ostanejo včeraj razbite in izropane kavarne zaprte, vsled česar bo najmanj 5 do 6 tisoč kavarniških uslužbencev brez kruha. K temu pa je še treba računati godbenike, ki so bili v teh kavarnah zaposleni.

DKU Dunaj, 2. decembra. Po poročilu dunajskih listov znaša pri včerajšnjih izgrelih v kavarnah in trgovinah povzročena škoda več milijard.

Otvoritev zasedanja narodne skupščine.

LDU Beograd, 1. decembra. Današnje otvoritvene seje narodne skupščine se je udeležilo veliko število poslancev vseh klubov, ki sodelujejo v parlamentu. Izmed ministrov so bili navzoči Nikola Pašić, Kosta Stojanović, Svetozar Pribičević, dr. Kukovec, dr. Spaho in Pucelj. Minister za vere, Milivoj Jovanović, ki je podal ostavko iz zdravstvenih razlogov, je zavzel mesto v klopih demokratskega kluba. Na galerijah je prisostvovalo seji znatno število občinstva. Ob 18. uri je predsednik dr. Ribar otvoril sejo narodne skupščine, nakar so se prečitali zakonski predlogi, ki so predloženi skupščini v rešitev. Med temi se nahajajo zakonski predlog o ministrski odgovornosti, zakonski predlog o občinah, za katerega se bo na prihodnji seji izvolil poseben odsek, nadalje zakonski predlog o proračunu državnih dohodkov in izdatkov za leto 1922, ki se je odkazal finančnemu odseku v razpravo. Finančni minister je predložil v rešitev zakonski predlog o proračunskih dvanaestlinah za mesec januar, februar in marec 1922. Tudi ta zakonski predlog so odkazali finančnemu odseku. Poslanec dr. Korošec in tov. so vložili predlog o ukinitvi § 18. zakona o zaščiti države od 2. avgusta t. l. Za ta predlog se bo izvolil na prihodnji seji poseben odsek. Za tem so se prečitala poročila imunitetnega odseka, ki se bodo razdelila poslancem in ki pridejo na dnevni red na prihodnji seji. Sledile so prošnje in prilozbe. Poslanec Boris Savljanić je podal ostavko svojega mandata v okraju Čačaku. Prijava ostavke je bila predana verifikacijskemu odseku. Nato so se prečitala prošnje raznih poslancev za dopust. Minister pravde zahteva izročitev raznih poslancev sodišču, in sicer Stjepana Radića radi prestopka po § 16. do 18. tisk. zak., poslanca Brandnerja radi prestopka § 104. kaz. zak., Ivana Majcena radi razžaljenja časti in Marka Došena za čin po § 103. kaz. zak., Dušana Boškovića radi obrekovanja potom tiska, dr. Janka Šimraka za čin po § 92.

Zakonodajni odsek.

LDU Beograd, 1. dec. Po seji narodne skupščine bi se bila morala vršiti seja zakonodajnega odseka. Ko je predsednik zakonodajnega odseka, g. Miša Trifunović ugotovil, da z ozirom na izredni položaj ni prisotno potrebno število poslancev, je odgodil sejo na jutri ob 9.30 uri.

Iz seje ministrskega sveta.

LDU Beograd, 1. dec. Na današnji seji ministrskega sveta so govorili o zahtevi Grške v vprašanju albanske meje, vendar pa ni bilo nič sklenjenega. Nato so razpravljali o odlikovanjih ministrov in narodnih poslancev, ki so se udeležili dela pri ustavi.

vsod bi morali imeti pred očmi človeka, njegov komplicirani umski, moralni in telesni ustroj, ne pa gojenca velikega državnega instituta. Tembolj se to tiče srednje šole. Mi moramo vedeti ali hočemo v srednji šoli pripravljati biokrate, ki bodo zadovoljili potrebe državnega aparata, ali pa ljudi, katerim bodo temelji znanosti, katere polaga srednja šola, vsilili potrebo, da žive, mislijo in delajo v smislu harmoničnega svetovnega nazora, zavedajoč se, kakšen moralni in kulturni pomen ima individualno in socialno človeško življenje? Mi si moramo odgovoriti na to vprašanje tako ali tako, ker ni samo vprašanje šole in pedagogike, ni vprašanje kateri predmet se naj poučuje ali kako, marveč je vprašanje našega državnega in narodnega razvoja. Mi moramo poznati naloge, ki jih imamo kot narod, ki je postal svoboden in neodvisen. Pod vidikom harmoničnega svetovnega nazora dobi naša narodna in državna eksistenca svoj nov pomen nasproti samemu sebi, nasproti svetu in zgodovini. Tudi visoke šole ne smejo biti kovačnica duhov za državo, marveč kovačnica ljudi, značajev namenjenih za veliko zajednico človečanstva, katere bo lahko rešila svetinje človeka in narodov pred razjedajočo poplavo kulturne degeneracije. Visoke šole nam morajo dati voditeljev: izklesanih, učenih, intelektualno in moralno dozorlih voditeljev za praktične in teoretične strani našega življenja: tako za industrijske zavode, kakor za zvezdarne.

V tej perspektivi vidim v drugačni luči tudi praktično pedagoško vprašanje, ki je danes prodrla v javnost in ki bi se naj rešilo s politično gesto in z golo »državovornostjo«, to je vprašanje, ali se naj v srednji šoli poučujejo tuji jeziki?

Nacionalistično čustvo ne more dati zadostnega odgovora, če uvažimo, da je vsak človek le po eni strani last naroda, po drugi pa last človeštva. Ako bodi naša srednja šola vzgojevali še ljudi, t. j. inteligentnih, mislečih bitij z harmoničnim svetovnim nazorom, ljudi, ki ne bodo samo številka med številkami tedaj jih moramo zblíževati tudi s tujim svetom, s tujimi narodi. Kakor je treba gojiti humanistično vzgojo, t. j. vcepiti vsakemu inteligentnemu poznavanje antičnega duha, tako mu je treba dati — pod vidikom harmoničnosti — poznavanje realnega duha. To poznavanje dobi na ta način, da se nauči jezika, ki predstavlja kateri svetovni narod, z bogato literaturo in z velikopoteznim znanstvenim delom. Naša literatura (mislim slovensko-hrvatsko-srbsko) ne mudi in ne bo nudila nikdar onih zakladov, ki jih odpira inteligentnemu človeku znanje svetovnega jezika. Ali mora biti svetovni jezik, katerega bi imel poznati vsak naš izobraženelec, nemščina ali pa francščina oziroma angleščina, o tem se lahko razvije diskusija. Gotovo pa je — in o tem smo lahko prepričani vsi politični nasprotniki Nemcev — da bo nemški narod, če se ustavi v svoji sedanjí demokraciji, s svojo prirojeno marljivostjo in inteligenco doprinesel mnogo bogatih prispevkov v skupno zakladnico človeštva. Ta veliki narod nam je najbližji in njegov jezik ima pri nas najugodnejša tla. Malo je verjetno, da bi se mogli popolnoma izolirati pred germanstvom. Kar se pri nas običajno označuje kot germanstvo, deloma sploh ni germansko, ampak je hkrati i naše i japonsko. Ono, kar je ustvarjeno za germansvo, t. j. iz katerih političnih nagibov, pa nam je toliko bolj nevarno, kolikor manj je hočemo spoznati. V učenju nemškega jezika ne vidim nevarnosti za naše nacionalne in državne aspiracije, ako je zvezano z novo naro-

dno vzgojo, t. j. z novim tiom šole. Ta šola bo prosta vseh šablon in mehanične pedagogike, vzgojevala misleče in jim dajala harmonični svetovni nazor, vzgojevala značajne in razumne ljudi, v katerih bosta združena prosta in svobodna narodna individualnost in človečanski duh! Zato pa ne smemo soditi tujecev po političnih simpatijah in antipatijah po trenutnih potrebah in prehodnih vezeh itd., marveč samo po tem, koliko prispevajo za človeštvo, kako visoko je dvignjen pri njih oni horizont, h kateremu je stremelo človeštvo vseh dob in narodov, kot k svojemu daljnemu cilju. Vzgoja — v šoli, v javnem življenju, povsod, kjer človek zajema izkušnje in znanje — mora voditi naš narod k temu, da pod horizontom človečanske skupnosti kar najbolj razvije svojo narodno individualnost in prispeva za skupno zakladnico kar največ bogastva.

Ignotus.

Obrtni vestnik.

Ljubljana in zadružni centralizem.

Iz obrtniških krogov smo prejeli sledečo značilno spomenico: Ravnikar se pripravlja upravna decentralizacija. Mariborska oblast stoji pred durmi. Novo politično in gospodarsko življenje si hoče zagotoviti nova, naravnejša središča. Dočim se na eni strani decentralizira, se na drugi strani pojavlja centralizacija in sicer baš v onih panogah, ki so za to najmanj pripravne, t. j. v obrtnem zadružništvu. V Ljubljani namreč snujejo razne zadruge in korporacije, ki so razširjene na vso prejšnjo Slovenijo. Slov. obrtniki iz bivše Štajerske ne uvidimo v teh novih korporacijah nikake praktične potrebe in legalne podlage. Tako so osnovali zadruge stavbenikov, zadruge tesarjev in zidarjev, ustanavljajo zadruge sedlarjev in jermenarjev itd. Po obrtnem redu se morajo zadruge, v katerih so bili do sedaj prizadeti inkorporirani, vprašati za mnenje in privolenje. Mimo vsega tega se v Ljubljani ustanavljajo zadruge proti volji obrtništva iz bivše Štajerske, ki je v vsaki stroki dovolj močno in dovolj zmerno, da si po potrebi ustanovi okrožne zadruge sorodno strokovnih skupin. Naredba, ki je izšla 15. novembra 1919, nima sedaj z ozirom na ust. o nikake pravne podlage, ker ni bila potrjena po zakonodajnem odboru. Zato smatramo na tak način ustanovljene zadruge za neke vrste nasilje, ako že moremo reči, za hegemonistično stremljenje gotovih ljubljanskih krogov. Obrtništvo iz bivše Štajerske najodločnejše protestira proti takemu eksperimentiranju in prosi, naj se to na merodajnih mestih uvaža.

Epidemija v Petrogradu.

LDU Berlin, 30. novembra. V Petrogradu so se z zadnjem tednu pojavile epidemične bolezni, zlasti pegasti legar. Bati se je, da se bodo bolezni razširile.

Dr. Avg. Reisman:

V Beogradu.

(Dalje.)

Hotel pa sem priti čim prej med ljudstvo, zato sva krenila na sejmski trg. Pozneje sva opazila, da jih imajo kar več, ker se trgovina sploh razvija še bolj izven prodajalen. Trg je nudi izredno pestro sliko. Na obsežnem prostoru so se v lepih vrstah vrstile bogato obložene stojnice z najraznovrstnejšim blagom. Največ pa je bilo sadja. Najno posebno pozornost je budilo smederovo grozdje, ki je bilo razloženo v velikih množinah po širokih jerbasih. To grozdje je pred vsem zelo debelo, nekatero skorc kot orehi in pa zelo sladko, sočnato. Z Ignotusom sva ga zobala od jutra do večera in če mislim nazaj na lepe, a prekratke beograjske dneve, se mi skoro najbolj toži po tem grozdju. Saj pa je bilo tudi skrajno poceni, samo 4 dinarje kilogram, torej mnogo cenejše kot pri nas. Časopisi so poročali, da so to grozdje še pred 14 dnevi trgali v smederevskih vinogradih, ker ga je bilo toliko. Ko sva se vračala, sva morala isto grozdje plačati v Osieku že po 34 kron. V Zagrebu pa je stalo že 44 kron. Če bi bilo obratno, pa bi mi zmerjali »balkansko oderuštvo«.

Pa midva takrat nisva mislila na balkanizem. Gnetla sva se v meglenem dne-

Seja mestnega sveta.

Maribor, 29. novembra.

Konec.

Najbolj pa je razljutilo gospode JSDS, ker je W. prosil za posredovanje tudi g. okraj. glavarja in pokrajinskega namestnika g. ministra Ivana Hribarja. Gosp. okraj. glavarju je g. župan na tozadevno intervencijo odgovoril, da politike ne sprejema v službo. Popolnoma upravičeno se je torej W. obrnil na g. pokrajinskega namestnika, kateri je od g. župana zahteval pojasnila. Ker je postajala debata vedno bolj strankarska in razburljiva, je po pomirjenju razburjenih socialističnih duhov povzel besedo g. dr. Verstovšek (SLS) ter naglašal, da se teror strank v občinski dvorani nikakor ne sme trpeti. Podžupan mora na vsak način imeti dovolj vpliva, da čuva, da ne dobi župan preveč oblasti in samozvesti. Zadeva bi se bila lahko popolnoma mirno rešila. — Poročilo ravnatelja mestne plinarne in interpellantov si nasprotuje, kar napravlja vsekakor zelo mučen vtis. Dolžnost župana je bila zadevo prej preiskati. Če se koga sodi, se mu mora tudi priznati, kar je njemu v prilog. Če ni dognano, da je kriv, bi se mu bila morala nakazati druga služba v področju mestne občine. Mestni uslužbenci morajo znati slovensko ter naj se določi rok, do katerega se morajo naučiti. G. podžupan predlaga, da se naj sestavi izpraševalna komisija. Kdor se do določenega termina ne nauči službenega jezika, naj se odpusti, odnosno upokoji. Upokojitev za mestno občino ne znači nobenega novega bremena, kakor trdi JSDS-klub, ker stem odpadejo uradniki, ki so dosedaj v svrhu prevajanja službenih dopisov prideleni nemškemu uradnikom. Na važnih mestih so še vedno ljudje, ki se po treh letih niso hoteli priučiti službenega jezika, nočejo pa tudi naših ljudi izučiti v svoji stroki, da bi na ta mesta ne mogli priti domačini. Zato se jih mora do tega prisiliti. Da se zadeva Walthauserja preišče, predlaga g. dr. Verstovšek komisijo 5 članov in sicer 2 JSDS, 1 NLS, 1 JDS in 1 SLS. Predlog je bil soglasno sprejet.

Nato se je prešlo k dnevnemu redu. Mesto odstopivšega člana občinskega sodišča g. Slanovca je bil izvoljen gosp. Alojzij Čeh (JSDS).

V razpravi o občinskih sodiščih se je sklenilo, da se občinsko sodišče razide, ker je zakoniti rok te uredbe dne 27. t. m. potekel, ne da bi bila nar. skupščina uedbo potrdila, ter se o tem obvesti ministrstvo za soc. politiko. Dnevne članom obč. sodišča izplača mestna občina.

Obč. svetovalec g. Josipu Koriču NLS se je dovolila iz službenih ozirav odložitve mandata. Na njegovo mesto stopi g. Viktor Šenk.

Nadalje se je razpravljalo o raznih prošnjah za podpore in za domovinsko pravico. Ob 23.45 je bila javna seja zaključena, na kar se je vršila tajna seja.

vu po blatnem trgu med Srbkinjami, ki so kupovale, prodajale, ogledovale in kramljale, vse v svojih slikovitih narodnih nošah. Nekje v sredi sva zadela ob cigansko družino, ki je tudi vse mogoče stvari prodajala. Na kupu orehov je sedela brhka ciganka, umazana, raztrgana, a lepo nogo v svileni nogavico zavito, je koketno molela izpod razcapanega krila ter z zobmi trla orehe za prodajo. Res, čemu kladiivo, ko pa ima tako močne bele zobe! Ostale mamice za stojnicami so ravno tako debele, rdečelične, ljubeznjive in zgovorne, kakor ljubljanske branjevke. Desni del tržišča pa je zaseden z večjimi trgovskimi stojnicami, kjer prodajajo prav vse, kar dobiš po trgovinah. Dalje proti jugu so pa nastanjeni bolj »prosti« poklici. Cele skladovnice paprike, jabolk, hrušk, zelja in drugega sočivja so imeli naloženega po tleh v velikih kupih. Pred njimi pa se je vrstila dolga vrsta z vodo napolnjenih ničk, nekaka zaokrožena korita, po katerih so plavale najraznovrstnejše rečne in jezerske ribe. Tudi številnih domačih rokodelskih izdelkov ni manjkalo. Obžalovala sva, da nimava seboj nahrbtnika, ker sva si hotela odnesti vsaj nekaj spominkov. Ampak videla sva, da bi težko jenjala kupovati, če bi enkrat začela in končno dinarji so le dinarji, najin potniški proračun pa je bil tudi precej dobro proračunjen, in tako sva si kupila le grozdja in pa od

Politične vesti.

* Minister za poljedelstvo ostane.

V zadnjem času so razni listi poročali o odstopu ministra za poljedelstvo g. Puclja. Dne 30. novembra je imel klub SKS svojo sejo, na kateri je minister g. Puclj dal svojo listnico, v slučaju, da mu klub ne zaupa, na razpolago. Klub pa mu je izrekel popolno zaupanje ter so vse vesti o odstopu brez podlage. Nadalje je klub razpravljal o delu Narodne skupščine in vlade. Klub je mnenja, da z izpremembo oseb vladna kriza ne bo rešena, temveč edino v delu ter da se mora vnaprej izdelati program za delo vlade in Narodne skupščine.

* Kako sodijo socijalni demokrati o klerikalnem »republikanstvu«?

»Najprej« z dne 1. dec. t. l. piše med drugim: »Straža« z dne 28. novembra zagovarja republiko v Jugoslaviji. Ne zagovarja je naravnost, pač pa očita socijalnim demokratom, da še niso napravili republike, čeprav so jo imeli pri volitvah v programu. Socijalna demokracija je res republikanska, tega ni tajila nikdar, res je pa tudi, da je klerikalizem monarhistično absolutističen, ker se zanaša na svoje verskofanatične, a politično nezavedne volilce. Klerikalizem je vedno tam kjer je oblast, če mu oblast ni direktno nasprotna; navadno pa je, da klerikalizem zleze oblastvom pod škrico, in če je enkrat tam, potem že ve uravnati svojo politiko tako, da mu služi in da je »po božji volji«.

* Razorožitev na Jadranskem morju.

Kakor poročajo iz Washingtona, se bo na eni prihodnjih sej washingtonske konference razpravljalo o razorožitvi na Adriji in Sredozemskem morju. Ni še znano, kakšno stališče bo zavzela Italija v tem vprašanju, a že sedaj se opazja v italijanski delegaciji znatna nervoznost. Že sedaj pripravljajo motivacijo, s katero bodo nastopili proti kontroli jadranskih luk in pristanišč ter da se oboroževanje Jugoslavije protivi italijanskim interesom.

* Tujei o naši politiki.

V pariškem dnevniku »Le Temps« z dne 25. novembra je objavil francoski novinar Heniton članek o jugoslovanski politiki, centralizmu in federalizmu. O »avtonomističnem« gibanju piše: Pasivnost opozicije, ki noče sodelovati v parlamentu pri izpopolnitvi ustave, se maščuje nad njo samo, ker postaja vsak dan slabša. Želja, da bi se Jugoslavija pretvorila v nekakšno zvezo malih držav, je zelo najvna, kakor tudi Radičeva želja, da bi poleg kraljevine Karadjordjevičev obstojala posebna hrvaška republika, katero bi s Srbijo spajala samo formalna vez. Takšna uroditve bi spominjala na epiteon »ethnos anarhicon«, anarhična rasa, katero so srednjeveški kronisti uporabljali za Slovane balkanskega poloto-

ljubkega starčka fino izrezljano pipico. Sivolasi starček je bil silno vesel, da je izkupil za svoj izdelek cela dva dinarja. Žal, da nama je bil čas tako pičlo odmerjen, morala sva hiteti kot za slavo sem in tja, in danes se mi zdi, da so hitele mimo mene pestre slike kot v kaleidoskopu. Vendar so mi ostali v dobrem spominu izklesani obrazi srbskih seljakov in ženk in še bolj njihova mehka, prikupljiva govornica. Kakor bi te z glasov božali, tako ti dahnejo besedo in geste so premišljeno fine in vedno pomembne. To sem še jasneje opazoval drugi dan na zborovanju, kjer so eden za drugim nastopali v narodnih nošah seljaki s premišljenimi in stvarnimi govori. Tam doli sem šele uumeval koliko je pripomogla k zgodovinskimi, junaškim činom srbskega naroda prirojena inteligenca njegovega kmetškega ljudstva.

V Beogradu smo šli sicer na kongres demokratske stranke, hotel pa sem to ugodno priliko izrabiti med vsem tudi v to, da spoznam bližje življenje bratskega srbskega naroda na licu mesta. Zato sem se prav rad pokoril po prirodu v mesto nasvetu prof. Voglarja, da bi pred vsem malo »založili«. Peljal nas je v priprosto gostilnico »Kavarno Albanijo«, last samega ministrskega predsednika Pašića, ki stoji na najprometnejšem trgu sredi mesta, na Terazijah. Stopili smo v mizko, toda

ka. Francija, ki ima interes na tem, da so njeni prijatelji močni in v stanu varovati evropski mir, hoče močno in krepko Jugoslavijo ter ne more odobravati federalističnih stremljenj. Piše izraza svoje upanje, da bo Jugoslavija izšla iz teh borb krepka in čvrsta v korist celega naroda.

* **Kriza na Madžarskem.** Ker se je poizkus ministrskega predsednika Bethlena, pridobiti za vlado kršanske socijaliste in kmete, izjalovil, namerava sestaviti manjšinsko vlado, v kateri bodo zastopani razen od Karlistov odcepljene krščan. soc. stranke tudi Rubinekova stranka in disidenti. Tudi bivšo Tiszovo stranko namerava skleniti mir ter se pri prihodnjih volitvah v mesecu februarju opirati na to stranko.

* **Nemčija se ne udeležila washingtonske konference.** Amerikanski listi, med njimi tudi »Newyork Herald« demantira vest, da bi Harding nameraval povalbiti Nemčijo na washingtonsko konferenco.

* **Nemiri v Rusiji.** »Daily Mail« poroča iz Helsingforsa, da so vstaške čete od treh strani obkrožile Kijev, ki se bo najbrž kmalu udal 60.000 vstašev koraka proti Odesi.

* **Ameriški dolgovi.** Ameriški finančnik Frank Vanderlip, ki se je nedavno vrnil iz daljšega potovanja po vseh evropskih državah, je izjavil o Newyorku, da zavezniki nikakor niso v stanju plačati svoje dolgove v Ameriki, ker jih tudi Nemčija ne more plačati zaveznikom. Če bodo zavezniki Nemčijo še nadalje silili k plačevanju, jo bodo popolnoma uničili. Vanderlip je stavil predlog, naj se Amerika popolnoma odreče vseh dolgov Evrope, a vsak dolar, ki bi ga zamogla plačati Evropa, naj se porabi za obnovo evropske trgovine, prometa in civilizacije.

Zanimivosti.

Knjige na Danskem. — Knjige kot lek proti debelosti. — Obsojen milijonar-slepar. — Najhitrejši fotografski aparat. — Čudoviti dečki.

Danski narod jako mnogo čita, imajo mnogo knjižnic, a dosti knjig tudi kupujejo. Nedavno se je sestal v Kopenhagbo ublažil svoj večni glad in manje poln in sestavljal statistiko, katera dokazuje kako marljivostjo se bavijo Danci s čitanjem. Leta 1918. so prodali na Danskem 2 in pol milijona prebivalcev. K temu pridejo še javne knjižnice, katere so izposodile preko 2 milijona knjig. Najraje čitajo Holgerja Drachmana, čigar dela so prevedena na vse kulturne jezike. Na Danskem je bilo prodanih 685.000 iztisov njegovih knjig.

Znano je, da kadilec lažje prenaša vročino, kakor nekdo, ki ne kadil. Stokrat je bilo

v prostorno in svetlo sobano, kjer so v kotu, kar na prostem cvrli zgneten meso, znane srbske »cvabčice«, ki nam jih je oče Voglar takoj naročil vsake-mu primerno porcijo. Takoj so se postregli tudi z neizogibno svežo papriko in to okusno jed smo zalili z »deco« (t. j. 2 desetinki l) izborne srbske črnine. Naši slavni gostje »Grajske kleti« bi se torej po beograjskih gostilnah precej slabo počutili, ker tam prinašajo vino na mizo v kozarcih, litenskih in enakih steklenic večjega obsega pa skoro ne poznajo.

Sploh sem opazil, da je Srbom celo v velikem Beogradu še ostala gostilna za iste smotre, kot so jo rabili naši stari predniki: zatočišče lačnih in trudnih, shajališče tujecev in trgovcev. Naših zapadnih »špelunk« sploh ne poznajo, saj v Beogradu jih nisem videl. V naši »Albaniji« so se shajali sami priprosti ljudje, sobana je bila vedno polna, toda kljub temu snažna, vsakdo pa je prišel le južnat in ko se je nasitil je napravil prostor drugemu. Samega popivanja sploh nisem videl, kot sploh cele tri dni nisem opazil v Beogradu pijanca, čeprav sem oblezel skoro vse tipičnejše kotičke. Našo pozornost je budilo tudi to, da v gostilni, kot tudi nikjer drugod ni bilo ženske postrežbe. Tudi to delo smatrajo Srbi preveč poniževalno za žensko. (Dalje prih.)

dokazano v včerajšnjem času, da je bil tobač edini tolažnik stradalajočih. Sedaj pa je prišel neki angleški zdravnik do zaključka, da je najenostavnejši in najboljši lek proti debelosti kajenje. Tudi največji skledo-žnik, ako pokadi pred obedom cigaro, go priči in prišlo je do burnih dramatičnih del, kakor če bi ne pokadil cigare.

Pred komoro v Štnefeldu se je zagovaljal posestnik in lastnik mlina »Drausfeld«, ker se je bavil s tihotapstvom, go-lijufijo in oderuštvom ter si na ta način stekel milijone. Na razpravi je bilo mno- go priči n prišlo je do burnih dramatičnih prizorov. Končno je bil milijonar obsojen na 1 in pol leta zapora in na 11.000 mark denarne kazni.

Sir Robert Hadfield je tolmačil na se- stanku kemikov v Sheffieldu svoj foto- grafski aparat, s katerim lahko posname v 1 sekundi 5000 filmskih slik, kar pome- ni, da posname lahko v eni sekundi 6 in pol km. dolg film. Gotovo je, da je ta fo- tografski aparat, velik stroj, ki tehtja pre- ko 3 tone. Sir Hadfield je izjavil, da lahko napravi stroj, ki posname v eni se- kundi 30.000 fotografskih posnetkov. Ako se mu to posreči, potem bi se nam od- krilo nekaj prirodnih tajnosti, katere so nam bile doslej neznane, samo ker se vrše prehitro ter jih ne moremo zasledo- vati. Dosedaj je najhitrejši fotografski a- part napravil v sekundi le 120 posnetkov.

V Parizu živi 12 leten deček, ki igra tako izvrstno šah, da ga ne more nihče prekositi. Tu je torej dokaz za Corneillov izrek, ki pravi, da se znanje ne ravna vedno po številu let. Poleg tega je bilo še več drugih takih čudovitih dečkov. Tako je 10 letni Saumaize prevel Pinda- ra, njegov sovrstnik Sgrange-Chamel pa je pisal dobre stihe. Ko je bil 14 let star je pisal tragedijo. Albe de Rance je s 13 leti prevedel Anakreonta. 6 letni Anglež Malkin je izborno pisal angleški jezik; čez leto dni je napisal roman, v ka- terem je na bizaren način opisal ljudi, no- šnjo in običaje. Umrli je s sedmim letom. Zdravniki so konstatirali, da so bili nje- govi možgani mnogo težji nego možgani drugih dečkov v istih letih.

Dnevna kronika.

— **Imenovanje.** Poslanec dr. Grga Angjelović je imenovan za člana mo- nopolne uprave.

— **Razpisana veterinarska služba.** Razpisana je služba veterinarskega re- ferenta v Murski Soboti. Natančnejša določila so razvidna iz razpisa v »Ura- dnem listu«.

— **Don Bulić častni doktor.** Znani u- čenjak in raziskovalec rimskih starin v Dalmaciji monsignor don Ivane Bulić, bo jutri na zagrebški univerzi promo- viran za častnega doktorja.

— **Vprašanje državnih himen.** Ljub- ljanski škof dr. Anton Bonaventura Jerlič se je obrnil na beograjsko vlado s prošnjo, da odredi, da se mora vsi pri- cenjenih državnih slavnostih samo e- na himna in sicer »Bože pravde«. Ka- kor znamo, je namreč pokrajinska upra- va nedavno odredila, da se morajo peti vse tri himne »Bože pravde«, »Lepa na- ša domovina« in »Naprej« kar je seveda nesmiselno. Naša drž. himna bodi ena. Čemu je treba kazati nesrečni SHS celo pri petju himen?

— **Dečja zavetišča v Jugoslaviji.** V celi državi imamo 56 državnih in 99 za- sebnih dečjih zavetišč, katere podpira in nadzoruje ministrstvo za socialno politiko. Samo v beograjskih zavetiščih se nahaja okoli 10.000 siromašnih otrok.

— **Zakon o ljudskih šolah.** Na zadnji seji zborniškega odseka za uk se je razpravljalo o zakonu o ljudskih šolah. V glavnem je bil sprejet načrt g. Rada Radojevića. Do definitivnih sklepov ni prišlo. Na prihodnji seji se bo o načrtu razpravljalo podrobno.

— **Kako je italijanski polkovnik na- bil srbskega žurnalista.** Ko so uredniki beograjske »Tribune« radi nekavalir- skega obnašanja vrgli iz redakcije ita- lijanskega vojaškega atašeeja, so javili italijanski listi, da je italijanski polkov- nik okofutal urednika »Tribune« in po- nosno zapustil redakcijo. O tej sceni so prinesle zagrebške »Novosti« sliko, na kateri se vidi, kako je padel italijanski polkovnik v omaro iz katere moli samo

roke in noge. To sliko je sedaj ponatis- nil italijanski socialistični list samo s kratkim napisom: »Kako je italijanski polkovnik nabil srbskega žurnalista!«

— **Brezplačna biblioteka za slepe vo- jake.** Uprava zavoda »Dom slepih« v Zemunu, kateremu načeljuje g. Viljko Ramudonović, ki je svojedobno izumil abecedo za slepce, izdaja sedaj »Brez- plačno biblioteko za slepe vojake«, in zbrane spise Engelberta Gangla za slovenske slepce. Uprava »Doma sle- pih« v Zemunu daje te knjige brez- plačno vsem slepim, ki so se naučili čit- tati.

— **Pozor davkoplačevalci!** Davčni urad nas je naprosil, da opozorimo ob- činstvo, da so zapadli vsi direktni davki za tekoče leto ter naj se takoj vplačajo, da se stranke ognejo zelo občutnim ekse- kucijskim stroškom. Za leto 1921. še ne predpisana dohodnina se plačuje po pred- pisu za leto 1920. Za pojasnila o višini predpisanih davkov naj se davkoplačev- valci obrnejo na davčni urad.

— **Pregled pošiljk za Madžarsko v Bratislavi.** Kakor doznava »Magyar Ország«, je češkoslovaška vlada obve- stila madžarska parobrodna društva, da se morajo v smislu člena 259. trianons- ke mirovne pogodbe vse tranzitne po- šiljke, ki plovejo po Donavi, pregledati v Bratislavi po službenem organu. Ta pregled se b. izvršil tudi prisilno v slu- čaju, da bi lastniki sami ne pustili pre- gledati svojih pošiljk. Istočasno je obve- stila češkoslovaška vlada, da se sme monopolno blago, kakor n. pr. sol, oro- žje, municija itd., izvažati oz. prevažati samo s češkoslovaško izvoznico, odnosno dovoljenjem.

— **Karlovi čuvaji.** V Madeiro je do- spelo te dni veliko število uradnikov, ki bodo stražili Karla in Cito, da ne po- begnejo. Stroške za te čuvaje bo nosila konferenca veleposlanikov. Čuvaji bodo morali konferenci veleposlanikov redno poročati o stanju »kraljevskih arestantov«.

— **Izenačenje dijaških stipendij.** V fin. ministrstvu se je vršila te dni kon- ferenca strokovnjakov za izenačenje di- jaških stipendij. Sklenilo se je, da se izenačenje čimprej izvede ter da se zmanj- ša število in višina stipendij ter da se dovolijo stipendije samo najpotrebnejšim dijakom. Vse stipendije se centralizirajo v ministrstvu za prosveto.

— **Nemiri v Trstu.** Splošna ustavi- tev dela traja dalje. V Trstu ne izhaja noben list; časopisi iz Jugoslavije pa prihajajo z velikansko zakasnelostjo. Vsak večer pride na ulicah do spopadov med fašisti in komunisti. Demonstranti se pri tem poslužujejo orožja. Pri demonstra- cijah v soboto zvečer je bil urednik tr- žaške »Era Nuova« ranjen. Tako pro- cvita »odrešeni« Trst pod Italijo.

— **Komunisti še vedno rovarijo.** Ko- munisti so pošiljali svojim v zapori se nahajajočim tovarišem, udeležencem pri atentatu Nj. Vel. razne knjige. Po- šiljatve so bile zelo pogoste, tako, da je stvar postala sumljiva. Varnostna o- blast je te knjige preiskala ter našla v njih pisma. Podčrtane so bile gotave besede tako, da so zamogli zaprti komu- nisti vedno spoznati položaj izven zapo- ra. Glavni korespondentje so bili bivši komunistični poslanci Kosta Novaković, Pupin in Kacjerović. Sedaj so to tajno korespondenco dešifrirali. Iz do- pisov je zanimivo sledeče: »Naša stvar stoji sijajno! Fabijančič se nahaja na agitacijskem potovanju v Italiji.

— **Italija za stradajočo Rusijo.** Ita- lijanski službeni list donša dekret, s katerim se pooblašča vlada, da uporabi 600.000 lir za pomoč stradajočim v Ru- siji.

— **Velike poneverbe v Zagrebu in v Ljubljani.** Zagrebška policija je areti- rala trgovca Gomizija na Hiti, ker je o- sumljen, da je poneveril 4 in pol milio- na naših kron, katere so mu dale ba- je neke osebe iz Ljubljane, da nakupi ž njimi zlato, katero so nameravale izti- hotapiti. V zvezi s tem je uvedeno poli- cijsko postopanje tudi že v Ljubljani, kjer je bilo tudi že aretiranih par oseb, ki so zapletene v to afero.

— **Zagrebške žene za volilno pravico.** V nedeljo so zagrebške žene priredile veliko manifestacijo za žensko občinsko volilno pravico. Priredile so velik shod, na katerem so razne govornice poro- čale o pravicah žene, da dobe zastop- stvo v občinski upravi. Prof. Mira Ko-

čanda je v obširnem govoru poročala o vseh argumentih za žensko volilno pravico. Shod je bil pa tudi zanimiv, ker so se razpravljala razna aktualna vprašanja. Ga. Martinič je govorila o draginji, ga. dr. Deželič-Kral o šolski higijeni. Zaključni govor je imela ga. Adela Milčinič, govoreč o vplivu al- kohola. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva, da se ženam prizna volilna pravica za občinske zastope in da se občinski volilni red za Slovenijo razte- gne na vso državo.

— **Cita potuje v Švico.** Kakor poro- ča »Prager Presse«, se govori v diplo- matičnih krogih, da je konferenca ve- leposlanikov dovolila Citi potovanje v Švico, da prisostvuje operaciji svojega otroka.

— **Obveznice pokrajinskih avtono- mnih dolgov.** Finančni minister je z o- zirom na to, da imajo imetelji obveznic pokrajinskih avtonomnih dolgov Hrvat- ske in Slavonije, Slovenije, Bosne in Hercegovine in Dalmacije, niso mogli niti v državi, niti v inozemstvu v smi- slu prejšnje odločbe Br. 11.445 do do- ločenega roka predložiti prijavi, izdala odredbo, da se rok podaljša do 31. dec. t. l. V državi se morajo prijave predlo- žiti generalni direkciji državnih dol- gov, v inozemstvu pa diplomatskim za- stopnikom naše države. V prijavi se mora navesti 1. Ime in priimek, poklic, bivališče in državljanstvo; 2. Vrsta ob- veznic, maslov posojila, serija, številka in nominalna vrednost vsake posame- zne obveznice. 3. Od kdaj je v posesi obveznice. 4. Kje in kateri denarni za- vod je preskbel izplačilo obresti kupo- nov. (Iz generalne direkcije državnih dolgov, dne 25. novembra 1921.)

Mariborske vesti.

Maribor, 2. decembra 1921.

— **Našim naročnikom naznanjamo,** da smo primorani vsled splošnega po- dražanja v tiskarstvu povišati od 1. t. m. dalje tudi abonma. »Tabor« stane odslej naročen po pošti mesečno 20 K, za inozemstvo 40 K, dostavljan na dom po raznašalki 22 K, prejemani v ur- pravi pa 20 K. Obenem prosimo vse one naročnike, ki so naročnino za de- cember že plačali po starem ceniku, da dopošljejo čimprej naknadno še dife- renco. Uprava.

— **Naše inserente in drugo občinstvo opozarjamo,** da g. Šunko ni upravičen nabirati za naš list inseratov, niti na- rečnine ali sploh česa drugega. Upra- va »Tabora«.

— **Gott bewahre, wir sind Deutsche.** Z ozirom na to našo včerajšnjo notico smo prejeli od g., napram kateremu se je omenjena natakarka tako izrazila, da ne zadene natakario nobena krivda, ker je sama zavedna koroška begunka. Ponovila je napram gostu le besede go- stilničarke, nasprotno pa uvaža sama na svojo roko v tej gostilni slovenščino.

— **Občinsko sodišče za pobijanje dra- ginje v Mariboru** je z ozirom na sklepe občinskega sveta z dne 29. m. m., ki so si v toliko v protislovju, da se je na eni strani izvolil namestni funkcionar za izstopišvega člana, na drugi strani pa se je sklenilo naj se občinsko sodišče razide, v svoji seji z dne 30. m. m. so- glasno sklenilo, da vprašanje obstoja ali ne obstoja že konstituiranega ob- činskega sodišča ne spada v kompeten- co mestnega odbora in da bodo vsi čla- ni, tudi oni, ki jih je nominiral občin- ski odbor, izvrševali svoje mandate tu- di naprej. Vprašanje veljavnosti dra- ginjske uredbe je absolutno in rešeno po pristojnih sodiščih. Po členu 130. u- stave je odločilno, da je bila ta naredba izdana pred ustavo (kedaj je bila raz- glašena, ni odločilno). Uredba ostane v veljavi, dokler se po zakonodajnem o- boru ne ukine ali izpremeni. Občinsko sodišče posluje torej neizpremenjeno naprej dokler je uredba v veljavi. Pi- sarna sodišča se nahaja na Rotovškem trgu št. 6.; za poslovodjo je izvoljen g. Anton Krepek.

— **Glasbena Matica v Mariboru** raz- pošilja v zadnjih dneh vsem maribor- skim bankam in denarnim zavodom, tovarnam, trgovcem, odvetnikom, no- tarijem itd. prošnje za denarno podporo, katere je tako zelo potrebna. Na glasb- nem zavodu poučuje ravnatelj in 11 učnih moči nad 230 gojencev različne glasbene predmete. Učnina, ki jo plaču-

jejo gojenci od daleč ne krije niti plač učiteljem, in je bila Glasbena Matica tekoči mesec v žalostnem položaju, da si je morala najeti 2000 K posojila v svrhu izplačila mesečnih plač učitelj- skemu osebju. Za vse druge ogromne troške, kakor za električno razsvetljava, kurjavo učnih sob, plačilo upravi- telju, zavodnemu slugi, bolniško blaga- no itd., pa mora iskati kritja v darilih. Zato se obrača do vseh onih, ki zmo- rejo kako denarno darilo s prošnjo, naj se spomnijo Glasbene Matice v Maribo- ru, ki je bila takorekoč ustvarjena iz nič, ki pa se je po dveletnem obstanku naravnost krasno razvila in kateri se ob zadostnih gmotnih sredstvih obeta lepa bodočnost. — Naj ne bo ta naš apel brezuspešen, kajti smrti greh bi se zgodil nad Matico v Mariboru, če bi morala radi gmotnih stisk prenehati s svojim započetim delom na polju nara- dne kulture.

— **Častniški zbor 45. pešpolka** prire- di v soboto dne 3. XII. 1921. ob 20. uri družabni sestanek v prostorih Grajske kleti (kapelica) — brez dam. Gospodje rezervni častniki, ki so se udeležili pri 45. pp. vežb v Osijeku, se tem potom vljudno vabijo na ta sestanek.

— **Trgovski ples** priredi dne 14. jan. 1922. Slovensko trg. društvo v Götz-ovi dvorani. Svirala bo vojaška godba.

— **Mestno plavalnico, dosedaj last g. Edvarda Käferja,** je sklenil občinski svet na svoji zadnji seji odkupiti ter stopiti z lastnikom v tozadevna poga- janja. Tako bo mesto dobilo svojo last- no plavalnico, katero smo dosedaj po- grešali.

— **Uljudnost mesarja.** Prejeli smo: Krčevinski mesar Vombek je pravi »gallantnež« napram občinstvu. Dogo- dek prejšnje sobote nam je o tem jasen dokaz. Neka služkinja je kupila 1 kg telečjega mesa, za katerega je plačala 23 K. Ker je bilo pri mesu kar 35 dkg kosti, jo je poslala gospodinja nazaj z naročilom, naj opozori mesarja na ta »nedostatek«. Toda kaj se je zgodilo. Mesar je zagnal dotično meso v kot, služkinjo pa nagnal z besedami: Gehen's zum Teufel und kommen's mir nimmer ein! Njegova žena mu je pa dala še nasvet: Gibst ihr halt ka Fleisch mehr! Svetujemo g. Vombeku, da obču- je z ljudmi po človeško, kar se pa »ko- sti« tiče, naj pazi, da ne bo imel v pri- hodnje opravka z občinskim sodiščem!

— **Mariborski frančiškani in Sokol- stvo.** Z ozirom na notico nekega ljub- ljanskega dnevnika, kjer se dokazuje katehetu patru Cirilu Bračku protiso- kolska gonja, bi bilo še pripomniti, da je temu gospodu ta organizacija res tri- v peti, kajti kjer le more daje duška sovražstvu do Sokola in pridno agitira za Orle. Tudi v pretečenem šol. letu, ko je bil ta dični frančiškan na II. mestni šoli, se je vrgel na nežno mladino in jo skušal zvabiti z raznimi demagoškimi frazami v svoj zveličavni orlovski ta- bor. Znan je slučaj, ko se nek učenec ni pustil pregovoriti, da je po njem poslal materi brošuro »Ajmo mi Sokoli« s pri- pombo, naj si mati prečita pazljivo brošuro in se potem odloči, ali ne kaže vzeti dečka brezverskemu Sokolu in ga vpisati pri Orlu. Toda tudi ta recept se je patru izjavil, kajti učenec je ob vrnitvi brošure moško izjavil: »Osta- nem nadalje Sokol!« Priporočali bi viš- jemu šol. svetu, naj se zanima za tega neumornega patra-priganjača Orlov!

— **Mestno elektriško podjetje** nazna- nja vsem p. n. odjemalcem električne- ga toka, da v nedeljo 4. t. m. od 7.30 ure zjutraj do 12.10 ure opoldne ne bode do- bavljalo toka.

— **Otvoritev Grajske kleti.** Kakor nam poročajo, se drugi del Grajske kleti ni mogel otvoriti sinoči 1. decem- bra, ampak bo otvoritev jutri, t. j. v soboto zvečer.

— **Cerkveni rop pri Sv. Martinu na Pohorju.** Kakor smo svojčasno po- ročali, je bila iz cerkve pri Sv. Martinu na Pohorju ukradena razna cerkvena po- soda. Tatu ni bilo mogoče izslediti. Te dni pa je prišel neki Orzinek iz Sv. Kun- gote k zlatarju Tratniku v Mariboru po- nujati te predmete v nakup. Tratnik je dal Orzineka aretirati. Orzinekovi tovariš, ki je čakal pred vratmi, je med tem po- begnil. Sodišče je obsodilo Orzineka v pondeljek na osem mesev težke ječe.

— **Drsanje na Treh ribnikih.** Prija- telje drsanja opozarjamo, da je na Treh ribnikih vsak dan drsanje.

m Oskrbovalnico za dojenčke in posvetovalnico za matere otvori z 1. decembrom Državna krajevna zaščitna deca in mladine v Mariboru. V ta namen bo sprejemal zdravnik in oskrbovalna sestra vsako sredo popoldan od 14. do 16. uri matere z dojenčki v Državni dečji stanici v Strossmayerjevi ulici 26, kjer se bo prepričevalo o rasti in napredovanju dojenčkov, dajalo materam nasvete glede hranitve in ravnanja z dojenčki in navajalo matere k pravilnemu ravnanju z istimi. Vse informacije se bo dobivalo brezplačno, v posebno potrebnih slučajih se bo pa skušalo materam tudi materijelno pomagati. Ostale dneve v tednu bo posećala oskrbovalna sestra po stanovanjih matere in dojenčke in sicer enkrat, v slučajih potrebe tudi večkrat. Matere naj ne smatrajo oskrbovalno sestro kot neprijetno motilko in nadzorovalko, ampak kot v dobrem namenu prihajajočo prijateljico otrok ter ji naj gredo pri vseh njenih informacijah kar moč na roko.

m Spominjajte se ptičic. Sneg pokriva vso naravo s svojo belo odejo. Ljudje se oblačijo v tople kožuhe in skrivajo za tople zakurjene peči. Zunan pa zmrzujejo in proseče čivkajo naši mali pevci — ptički. Ne smemo jih pozabiti. V mestnem parku so razpostavljena krmilna koritca. Naša dolžnost je, da ta koritca napolnimo ter skrbimo, da ti mali naši prijatelji ne pomrejo gladi. Trgovci z živili in žitom imajo gotovo vsak dan nekaj semenjskih in drugih odpadkov med smetjem, ki so ptičkom dobrodošla hrana; pa tudi v vsakem domačem gospodinjstvu se najdejo drobtine, ki navadno romajo v smetje. Nikar ne vrzite teh odpadkov v stran; polagajte jih raje na primernem mestu gladnim ptičkom, ki vam bodo trud in stroške bogato povrnil s svojim petjem, še bolj pa z uničevanjem škodljivcev na sadnem in drugem drevju, na polju, travnikih in vrtovih.

— Ptica selivka. Včeraj se je hotel vtihotapiti v podstrešje hiše št. 67. na Aleksandrovi cesti, moški. Prebivalci so pozvali stražnika, kateremu je možakar povedal, da je Josip Reichert, 30 let star ter doma iz Heba na Češkoslovaškem od koder je prišel v Maribor brez vsakega potnega dovoljenja. Stražniku je izjavil, da je hotel v podstrešju prenočiti, ker drugje ni našel mesta. Poleg sebe je imel pa tudi za okrog 2000 K vredno žensko perilo, očitno tatvi-

ne. Stražnik mu je preskrbel boljše prenočišče v zaporu, odkoder bo odgnan čez mejo.

m Novo kemično tovarno namerava zgraditi v Mariboru češka tvrdka »Union« v Melju na stavbišču mestne občine ob Dravi, blizu broda. Tovarnica bo zaposlila čez 100 delavcev domačinov, samo ravnatelj bo Čeh. Za priseljene uslužbenke bo tovarna sama zgradila stanovanje.

m Nesreča pri delu. V sredo je padel 35 let stari železniški delavec Evstahij Astapezob pri delu v roke lesene kone na rampo ter zadobil težje notranje poškodbe. Rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnico.

m Posledica ljubosumnosti. Predvčerajšnjem se je zabavalo v gostilni Schreg v Dankovi ulici več mesarjev, od katerih je prišel eden dvoriti tamkajšnji natakariči. Kmalu na to pa je prišel v gostilno neki Rudolf Pajnter, najbrže ljubimec omenjene natakariče, kar mesarju seveda ni bilo pogodu. — Cela družba je ostala v gostilni približno do 23. ure, nakar je odšla. Včeraj popoldan pa je izvedela tukajšnja policija, da leži Pajnter ranjen na hrbtu v javni bolnici. Uvedena preiskava je dognala, da je ljubosumni mesar, Emil Adler, v prepiru sunil Pajnterja z mesarskim nožem v hrbet ter ga težko ranil. Policija je Adlerja aretirala. Pajnterjevo stanje je opasno.

m Kavarna Central. Danes koncert salonskega orkestra Perc-Comelli, začetek ob 8. uri. 1751

Narodno gledališče.

Repertoar:

Sobota 3.: Knoblauch „Faun“. Ab. A.
Nedelja 4.: Nušić „Svet“. Delavska predstava.

Dramatična šola Narodnega gledališča. Pouk dramatične šole se vrši danes v petek, dne 2. decembra točno ob 19. uri.

Kultura in umetnost

x »Glasbena Matica«. III. koncert društvenega orkestra. Kakor zvezo iz naše »Glasbene Matice«, se vrši III. koncert društvenega orkestra pod vodstvom neumornega g. ravnatelja Topiča s sodelovanjem koncertne pevke gđe. Mare Radove dne 7. decembra 1921., t. j.

sredo pred Marijinim praznikom ob 20. uri v Götzovi dvorani. Kot pri prvih dveh koncertih so tudi letos na sporedu sami biseri orkestralne literature, katerih popolna krasota nudi tudi neglasbenikom največjega vžitka. Vspored je sledeči: 1. Smetana: Predigra k operi »Libuša«; 2. Rimsky-Korsakov: Capriccio Espagnol; Variasioni in Alborada; 3. Grieg: Lirčna suita opus 54; 4. Pastirček, II. Norveški seljaški ples, III. Nocturno, IV. Pohod pajčkov; 5. Thomas Ambrois: Ouvertura k operi »Mignon«; 6. a) Dvorak: Aria iz opere »Rusalka«; b) Smetana: Aria iz opere »Prodana nevesta« poje gđc. Radova; 7. Dvorak: Legendi št. I. in IV.; 8. Goldmark: Sakuntala. Med 4. in 5. točko pavza. Med proizvajanjem posameznih točk ostanejo vrata zaprta. Nepozabljivi vtis, katerega sta pustila v nas predlanski in lanski orkestralni koncert, bode privabil tudi k letošnjemu koncertu vse one, ki se radi otresejo vsakdanjih skrbi in misli in navzijejo dobre glasbe. O podrobnostih bomo še pravočasno poročali.

x Odraslim priporočamo kot najlepše darilo za Miklavža, Božič in Novo leto zadnjo novost Josipa Kostanjevca, roman »Krivec«. Broširan izvod stane 10 din., vezan 12,50 din., poština posebej. Dobiva se v Zvezni tiskarni v Ljubljani, pri knjigotračih in pri pisatelju v Mariboru, Ob železnici št. 6. II.

x Dr. Ivan Lah: Noč na Hmeljniku. Izdala Zveza kulturnih društev. Založila tiskovna zadruga v Ljubljani 1921. Cena 4 din. Zveza kulturnih društev v Ljubljani ki izdaja zbirko »Prosveti in zabavi«, je začelo izdajati zbirko ljudskih iger pod naslovom »Oder«. Prvi zvezek, ki je pravkar izšel, prinaša dr. Iv. Laha dramo »Noč na Hmeljniku«, ki so jo lansko leto vprizorili že v mariborskem gledališču. Igra se vrši l. 1809. na Dolenjskem. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

x Jugoslovanska razstava v Pragi. Danes se je otvorila v praškem »Rudolfinu« jugoslovanska umetniška razstava, katero so priredili praški jugoslovanski akademiki.

x Promocija Gerharda Hauptmanna. V soboto je bil na nemški praški univerzi promoviran slavni nemški pesnik Gerhard Hauptmann za častnega doktorja filozofije.

Ne pozabite naročnino!

Sokolstvo.

o Za sklad Sokolskega doma v Hočah so darovali gg: Ivan Škerjanc 400 K, Janko Podgoršek 400 K, Filip Gantar 40 K. Srčna hvala! Bratje in prijatelji Sokolstva, posnemajte!

o Sokol v Hočah priredi v nedeljo 4. t. m. popoldan svojemu naraščaju in deci »Miklavžev večer« pri Frangežu, ker Sokolski dom točasno še ne more služiti svojemu namenu radi odra. Med drugim je na vsopredu tudi »Snegulčica«. Bratje in prijatelji mladine, dobrodošli! Zdravo!

o Na poslovilnem večeru brata Jezovskega se je nabralo za sklad Sokolskega doma v Hočah 300 K. Posnemajte!

Kino.

Mestni kino. »Temna preteklost«, pustolovščina v dveh epohah, I. del. »Ljubezen zmaga« v 4 činih se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek. Z ozirom na visoko posojnino filma so tokrat popusti neveljavni. Dvorana je za kurjena.

I. Mariborski »Bioskop«. V soboto, nedeljo, ponedeljek in torek se predvaja I. epoha kriminalno-detektivske vsebine »Misteriji New-Yorka«. Film je ameriškega izvora ter igran od največje ameriške igralke Pearl White v glavni vlogi. »Misteriji New-Yorka« je film, ki nas vodi v najnižje sloje tega velimesta ter nam prikazuje zločine in hudodelece Amerike na njihovem poslu, na drugi strani pa uspešno delovanje prvovrstne originalno newyorške policije pod vodstvom najboljških ameriških igralcev in igralk. Film je od prve do zaključno zadnje epohe, zanimiv, izredno napet, poln policijskih in zločinskih trikov ter izvanrednih senzacij. Pri vseh predstavah svira godba.

Sport.

: Sport. Izšla je 46. in 47. št. v enem zvezku s sledečo vsebino: Smučarski sport. — S smučmi na Krvavcu in Zvolku. — Smučarske ture. — Jugoslovanski Davos-Bohinj. — Glavna skupščina jugoslovanskega Olimp. odbora. — Nezdrave razmere. — Zdravje naroda. — Sportne vesti. — Razno.

Glavni urednik: Radivoj Rehar
Odgovorni urednik: Rudolf Ovim

Danes! VELIKA KAVARNA Petek!

Operni večer.

Gostovanje g. V. Štamcarja, opernega baritonista, člana Nar. gledališča v Mariboru. Pomnožen orkester g. prof. Kubiček-a.

PROGRAM:

Rossini: Ouvertura k »Tancredu«
Rubinstein: Svetlobni ples iz »Feramors«.
Dvorak: Arija iz »Rusalka«.
Leoncavallo: Prolog iz »Bajazet«, poje g. Štamcar.
Puccini: Fantazija iz »Tosca«.
Wienawski: Souvenir de Moscou. — Solo na gosli J. Kubiček.
Smetana: Fantazija iz »Dalibora«.
Verdi: Arija Germona iz »Traviata«, poje g. Štamcar.
Mailard: »Eremitov zvonovi«, ouvertura.
Wagner: Arija Wolframa iz »Tannhäuser«, poje g. Štamcar.
Verdi: Fantazija iz »Rigoletto«. 1933
Mozart: Ouvertura k »Fagorovi svatbi«.
Bizet: Fantazija iz »Carmen«.
Boldieu: Ouvertura iz »Bagdaski kalif«.

Torek! 6. decembra. Torek!
velik simfonični kencert.

Mala oznanila.

Iščem za takoj učitelja (ico), ki bi me vsak dan poučeval v citranu od 20.—21. ure v mojem stanovanju v sredini mesta. Naslov v upravi »Tabora«. 1941

Absolvent 7 razredov gimnazije, zmožen slovenkega, srbohrvaškega in nemškega jezika v govoru in pisavi, kakor tudi izvešan v pisarniški službi, prosi pri večjem podjetju za službo. Dopisi na I. K., post-restante Celje. 1932 2-2

Išče se dobra in poštena kuharica za oficirje 45. pp. Nastop takoj. Plača po dogovoru. Stanovanje, kurjava, električna razsvetljava pr. sto. Oglasiti se v ofic. oboednici 45. pp., Meljska vojašnica. 1933 3-2

Dobro hrano, če mogoče stanovanjem v sredini mesta, se išče proti dobri plači. Cenjene ponudbe na upravo lista pod št. 1934. 1934 2-2

Za 28 K dnevno se sprejmejo gospodje in gospodične na hrano. Koroška cesta 18 (na dvorišču) 1923 3-3

Postrežnica za par ur predpoldne, se išče. Plača po dogovoru. Naslov v upravi lista. *

Galanterijo

drobnarijo, parfumerijo in razne pletarske izdelke priporočata
Baloh & Rosina
MARIBOR, Grajski trg.

Petek 2.:

Gostovanje opernega baritonista

V. Štamcar-j

Velika kavarna

1929 3—3

Operni večer

Galoši

in čevlji za sneg se strokovno popravijo. — Gumiimport M. I. Nerat, Gosposka ul. 58/II. 1940 2-1

Pristopajte k Jugoslovanski Matici.

Inter. oblast. konces. plesni zavod „Pečnik“.

Miklavževa akademija

dne 5. decembra v veliki kazinski dvorani.

PROGRAM:

1. Prihod sv. Miklavža s spremstvom.
2. Shimmy (moderni ples), plešeta brat in sestra Pečnik.
3. Shimmy-step, izvajata H. Pečnik in H. Puch iz Dunaja in druge plesne točke.

Posebna vabila se radi prevelikih stroškov ne bodo razpošiljala. Vabljeni so vsi obiskovalci plesnega zavoda in sorodniki.

Začetek ob 19 uri. — Otvoritev biagajne ob pol 19. uri.

Vstopnice stanejo v predprodaji 40.— K, pri blagajni 60.— K.

Predprodaja vstopnic: Pečnik, Krekova ul. 8, pritličje, od 8. do 17. ure.

Razglas

o prodaji državnih žrebet.

Pozivajo se vsi zainteresirani konjerejci, da pridejo dne 6. decembra 1921 ob 9. uri predpoldne k komandi 4. težkega artilerijskega polka v Mariboru, Tržaška cesta, kjer se bode prodajalo dražbenim potom 20 državnih žrebet starih do 6 mesecev.

Prodaja se bo izvršila posamezno najboljšemu ponudniku proti gotovemu plačilu. 1918 2-2

Pozor!

V nedeljo, dne 4. decembra 1921 se vrši v gostilni »Linhartov dvor« na Tržaški cesti št. 47

pojedina klobas s koncertom.

Cenjene goste se bo postreglo samo z najboljšimi domačimi klobasami in s pristnim novim pekrskim vinom — Za obilen obisk se priporočata

1942 gostilničarja.